

W.A. VAN LIEFLANDSCHOOL GRONINGEN

1. Profiel 2: Algemeen

Leerlingen worden onder andere in Profiel 2 geplaatst vanwege hun cognitieve niveau ($20 < IQ < 35$) en het behaalde leerlijn-niveau. (aan het eind van de SO periode worden vaardigheden op niveau 5 beheerst. Aan het eind van de VSO periode worden vaardigheden op niveau 6 beheerst)

Het onderwijs in dit profiel bereidt leerlingen voor op activerende dagbesteding voor het wonen, werken en recreëren. Nabijheid van begeleiding is een vereiste. De leerling met profiel 2 heeft namelijk onvoldoende bagage om vaardigheden zelfstandig toe te passen. De leerling met profiel 2 leert ervaringsgericht, weet handelingen, ruimte, personen en voorwerpen uit eigen ervaring te herkennen.

Wat betreft de sociaal-emotionele ontwikkeling is er sprake van een sterke verbondenheid met het hier en nu. Leren vindt plaats door veel herhaling en modelling. (voordoen / nadoen)

De leerling is wat betreft zijn directe omgeving vooral gericht op toevallige omstandigheden en gebeurtenissen. Via dagelijks of wekelijks terugkerende gebeurtenissen ontstaat gewoontevorming. Er kan sprake zijn van een geringe weerbaarheid en afhankelijk of angstig gedrag. Een aantal leerlingen heeft de neiging een eigen spoor te trekken, en verliest zich snel in opwinding of een eigen belevingswereld.

Daarnaast staat de leerling egocentrisch in de wereld en kan er sprake zijn van onbereikbaarheid.

De leerlingen ontvangen een VSO getuigschrift op grond van het doorlopen van de leerroute die voorbereidt op activerende dagbesteding. Er worden kerndoelen voor het uitstroomprofiel activerende dagbesteding vastgesteld, waarbij aandacht wordt besteed aan aspecten van sociale competentie en persoonlijkheidsvorming, Nederlandse taal, rekenen, oriëntatie op wonen, oriëntatie op dagactiviteiten, mens en natuur, mens en maatschappij, oriëntatie op cultuur en sport en bewegen. Het leren omgaan met de computer en andere digitale hulpmiddelen vormt een nadrukkelijk onderdeel van het onderwijsaanbod.

2. Profiel 2: Leerling- kenmerken

Leerling-kenmerken; Algemeen

- Matige verstandelijke beperking IQ bereik; $20 < IQ < 35$
- Vergelijkbaar ontwikkelingsniveau: 2 - 4 jaar
- In SO en VSO: de leerlingen volgen regulier zml onderwijs.
- In VSO: plaatsing in een gecombineerde profiel 1 / 2 groep.
- Ontwikkelingsperspectief / uitstroommogelijkheden: Na de SO periode stroomt de leerling door naar het regulier VSO. Na de VSO periode stroomt de leerling uit naar arbeidsmatige activerende dagbesteding.

Voor leerlingen met dit profiel is het van belang dat de omgeving overzichtelijk en voorspelbaar gemaakt wordt. Dit houdt het volgende in:

- Maak gebeurtenissen voorspelbaar
- Maak de betekenis van dingen, gebeurtenissen, communicatie en omgangsregels duidelijk
- Voorzie de te verrichten handelingen duidelijk van een begin en een eind.
- Bekrachtig elke adequate gewenste handeling of adequaat gedrag volgens leertheoretische principes.
- Herhaal! Heel veel herhaling is noodzakelijk om tot leren te komen
- Herhaal ook de reeds behaalde doelen (leerstof zakt na een tijdje weer weg)
- Laat de leerkracht fungeren als model (De leerling met profiel 2 leert door middel van voordoen / nadoen)
- Oefen enkelvoudige taken net zolang totdat ze beheerst worden.

Leerling-kenmerken: zelfstandigheid

- Heeft ondersteuning nodig bij het uitvoeren van opdrachten.
- Vertoont weinig zelfinitiatief en overziet gevolgen van eigen handelen vaak niet.
- Is aangewezen op taxi vervoer. (Is niet in staat om zelfstandig te reizen)
- Heeft lange tijd aansturing nodig bij het aan- en uitkleden (groot gedeelte van de SO periode)
- Kan materialen zonder hulp opruimen (VSO)

Leerling-kenmerken: zelfredzaamheid

- Kan zich in de VSO periode zelfstandig aan – en uitkleden
- Kan een eenvoudige boodschap overbrengen (VSO)
- Kan eenvoudige, bekende enkelvoudige opdrachten / taken uiteindelijk zelfstandig uitvoeren (VSO)

Leerling-kenmerken: taakgerichtheid

- Kan gedurende korte tijd zelfstandig aaneengesloten blijven werken
- Kan enkelvoudige opdrachten aan, mits deze visueel ondersteund worden
- Schakelen van de ene naar de volgende activiteit is mogelijk, mits dit goed vantevoren is doorgesproken en onder toezicht van de volwassene
- Heeft nauwelijks transfer mogelijkheden van handelen bij bekende taken (op elke plek moet de vaardigheid eerst opnieuw worden onderwezen)

Leerling-kenmerken: leerbaarheid

- Heeft veel herhaling nodig
- Heeft moeite om een (groeps) uitleg te begrijpen (SO)
- Kan in de VSO in kleine groepjes instructie krijgen

Leerling-kenmerken: sociale regels

- Begrijpt (sociale) afspraken niet/nauwelijks
- Overziet de consequenties van eigen handelen niet/nauwelijks

Leerling-kenmerken: communicatie

- Gebruikt weinig mondelinge taal. Spreekt maximaal in 3 a 5 woordzinnen
- Spreekt moeilijke medeklinkercombinaties vaak niet goed uit
- Heeft baat bij visuele ondersteuning van de taal

3. Profiel 2: plaatsing

De leerlingen worden met 4 jaar toegelaten in het SO. (Speciaal onderwijs) Zij worden dan geplaatst in de kleutergroep. (4 – 6 jaar) In deze afdeling wordt nog geen specifieke profiel indeling gehanteerd. Met 6 jaar stromen ze door naar een combinatie SO groep (6 – 12 jaar) waarin leerlingen met combinaties van profiel 2, 2 en 3 worden geplaatst.

Op 12 jarige leeftijd worden deze leerlingen geplaatst in de VSO (Voorgezet Speciaal Onderwijs) locatie Paterswoldseweg in een profiel 1 / 2 groep. In deze groepen wordt gewerkt met een relatief klein team van bekende mensen en is de groepsgrootte kleiner dan 12 leerlingen en is er meer ondersteuning van assistenten dan op de locatie Bessemoerstraat. (leerlingen met profiel 4 en 3)

De leerlingen krijgen les in de eigen mentorgroep. Vanaf 12 jaar is er naast de cognitieve vakken al aandacht voor praktijkvakken. In de eigen vakken wordt gekookt, er is aandacht voor het aanleren van huishoudelijke vaardigheden en vormen van vrijetijdsbesteding. Alle leerlingen met profiel 2 stromen uit naar een plek in de activerende dagbesteding.

4. Profiel 2: (ortho) pedagogische aanpak

Aanpak: Algemeen

De begeleiding van leerlingen met profiel 2 is vooral gericht op het vergroten en uitbreiden van vaardigheden via het opdoen van nieuwe ervaringen en het verwerven van nieuwe gedragswijzen. Het verwerven van nieuw gedrag kan plaatsvinden door middel van modelling: via voordoen, meedoen, nadoen en zal uiteindelijk leiden tot zelfdoen. Herhaling is de sleutel tot leren bij deze leerlingen.

Wat de communicatie betreft communiceren de leerlingen in losse woorden en korte zinnen en gebaren. Ze zijn in staat eenvoudige taal te begrijpen en er op te reageren. De leerkracht benadert een leerling positief, neutraal en consequent. De leerkracht spreekt de leerling in korte zinnen aan en geeft de leerling voldoende bedenktijd. De leerkracht houdt rekening met de tragere verwerkingstijd van leerlingen.

De leerkracht past technieken toe om het zelfstandig handelen en denken te stimuleren.

basisprincipes ten aanzien van structuur

Structuur in ruimte:

- Zorg voor selectie en regulering van prikkels (Er zijn vaste werkplekken aan tafel en/of werkhoek in een klaslokaal aanwezig)

Structuur in begeleidingsstijl

- Geef één opdracht tegelijk; meerdere opdrachten werken verwarrend
- Gebruik duidelijke woorden. Spreek in korte, richtinggevende 'doe' zinnen. "Doe dit... Pak dat.. " Voor deze leerling is het belangrijk om in heldere, concrete taal te spreken en te handelen. 'Misschien', 'soms', 'vaak' zijn woorden die zoveel mogelijk vermeden dienen te worden (zeg wat je bedoelt, en doe wat je zegt)
- Streven naar vaste leerkrachten en assistenten. (zo weinig mogelijk personele wisselingen)

Leerkrachtvaardigheden: structuur in tijd

- Zorg voor een individueel visueel dagprogramma met picto's, foto's en eenvoudige woorden per leerling aan de wand.
- Zorg voor directe opvang van de leerling bij binnenkomst. De leerkracht en de assistent zijn voordat de leerlingen arriveren, aanwezig in het klaslokaal. De leerling wordt begroet volgens een vast ritueel en krijgt dan een activiteit aan eigen tafel toegewezen
- Maak afspraken over vervoer: de chauffeur brengt de leerling in de klas en haalt hem weer op (SO)
- Maak afspraken over vervoer: De leerling wordt, indien nodig, door de chauffeur in de klas gebracht en bij het naar huis gaan is er toezicht van een deel van het personeel bij het hek (VSO)
- Bouw (individuele) rustmomenten in in het dagprogramma. Leerlingen met bijvoorbeeld ADHD gaan op zoek naar prikkels zoals geuren, beelden en geluiden. De leerkracht kan tegemoet komen aan de behoefte om even te bewegen door bijvoorbeeld pauzemomenten in een les in te plannen waarin een leerling even kan bewegen
- Geef vulling aan rustmomenten en vrije momenten. (vertel bijv. dat de leerling mag gaan schommelen op het plein en baken de tijd hiervoor af)

Leerkrachtvaardigheden: Algemeen

Het leren van deze leerlingen is afhankelijk van motivatie en welzijn; onze opdracht is om samen met leerlingen en ouders te zoeken naar deze motivatie. Leren moet voor deze leerlingen betekenisvol en uitdagend zijn. De leerkracht heeft specifieke kennis en ervaring wat betreft het omgaan met laag functionerende leerlingen met bijkomende gedragsproblematiek/handicaps.

Leerkrachtvaardigheden: Basis

- Pas de basisregels: Rust, Reinheid en Regelmaat toe in al je lessen
- Benader een leerling positief, neutraal, uitnodigend en activerend
- Benader de leerling individueel. Maak gebruik van lichamelijke contact indien nodig
- Benoem het gewenste gedrag, niet het negatieve gedrag
- Bekrachtig positief gedrag

- Toon enthousiasme, geduld en doorzettingsvermogen in verband met de kleinere ontwikkelingsstapjes en het lagere tempo
- Zorg voor succeservaringen
- Wees consequent en voorspelbaar, eenduidig in de aanpak (vast dagritme van activiteiten en rust)
- “Lees” de leerling (leerkracht heeft een goed inschattingsvermogen wat wel/niet kan)
- Heeft kennis en ervaring in het omgaan en werken met laag functionerende leerlingen met bijkomende gedragsproblematiek/handicaps

Leerkrachtvaardigheden: Communicatie

- Ondersteun de communicatie op concrete wijze door te werken met picto's, foto's of concrete verwijzers
- Gebruik niet teveel taal. Formuleer kort en bondig,. Laat vooral ook zien wat je wilt. De leerkracht is model
- Ondersteun sociaal gedrag door middel van stappenplannen in de vorm van foto's picto's of schrift

Leerkrachtvaardigheden: Regels

- Maak regels visueel en hang ze op
- Neem de regels mee in het dagritme; veel herhaling hiervan is noodzakelijk
- Ga er niet vanuit dat de leerling de regels weet. Bij individuele leerlingen is het noodzakelijk om de afspraken over gedrag elke dag te herhalen. Dit maakt bijvoorbeeld deel uit van het begroetingsritueel.

Leerkrachtvaardigheden: Positieve benadering / bekrachtiging

- Benoem zoveel mogelijk het gewenste gedrag.
- Probeer alert te zijn op positief gedrag, hoe miniem ook, en beloon dit direct. Probeer negatief gedrag te negeren voor zover dit mogelijk is. Negatieve aandacht is voor deze leerlingen vaak ook een 'beloning.' Belonen werkt beter dan straffen.
- Stel samen met de leerling en/of ouders de beloningen vast. Dit werkt motiverend.
- Besteed positieve aandacht door kleine opdrachten direct hoog te waarderen (opdrachten waarvan je zeker weet dat de leerling ze goed kan uitvoeren zodat succeservaringen verzekerd zijn). Positieve aandacht betekent ook: probleemsituaties voorzien en preventief te werk gaan. Bijvoorbeeld door de leerling van tevoren te vertellen wat er gaat gebeuren als iets van de normale dagelijkse gang van zaken afwijkt.

5. Profiel 2: (ortho) didactisch aanbod

Aanbod algemeen

De leerling met een Profiel 2 leert ervaringsgericht en door herhaling. Cognitieve vaardigheden staan in dienst van en ondersteunen de praktische vaardigheden. De ontwikkeling van een goede taak- en werkhouding vormt van jongs af aan een doel op zich. De ontwikkeling van de sociale competentie vaardigheden houdt onder andere een aanbod van ADL (Algemeen Dagelijks Leven) in en het leren omgaan met anderen in de dagelijkse situatie.

Nodig is een vast dagprogramma met voldoende herkenbaarheid en overzichtelijkheid met aandacht voor primaire zorg in de SO periode. Het programma is gericht op het opdoen van ervaringen en het veelvuldig herhalen van geleerd handelen. Voor de ontwikkeling van de leerlingen binnen Profiel 2 is het belangrijk dat in de SO periode de leervakken methodisch worden aangeboden. Aan het eind van de SO periode is het aanvankelijk leesproces bij deze leerlingen over het algemeen niet afgerond. Leerlingen met dit profiel hebben lang de tijd nodig om zich reken- en leesvaardigheden eigen te maken. Daarom blijft in de VSO het methodisch aanbieden van lezen en rekenen een onderdeel van het programma. Er is echter ook ruimte in deze periode voor het oriënteren op de praktijkvakken. Leerlingen met een profiel 2 kunnen over het algemeen eenvoudige zinnestelsels lezen waardoor ze in staat zijn om een stappenplan van foto's en tekst te lezen en te begrijpen. Tevens zijn ze in staat om de praktische vaardigheden van het rekenen in de praktijk toe te passen. Het onderwijs in het VSO richt zich dan ook op het aanleren van en het vergroten van kennis van deze praktische toepassingen van het rekenen. (geldrekenen, klokkijken, meten en wegen, werken met de rekenmachine)

Leerlingen met Profiel 2 kunnen zich over het algemeen via gesproken taal uiten en de ander begrijpen. De uitspraak is vaak persoonlijk en niet correct. Hierdoor zijn deze leerlingen vaak moeilijk verstaanbaar voor onbekende derden

Leerkrachtvaardigheden: algemeen

- School je in het geven van instructies aan leerlingen met een profiel 2 (totale communicatiegebaren (bij zeer jeugdigen en SO), het opdelen van leerstof in hele kleine stapjes, maken van individuele stappenplannen, visualiseren van gedrag, positieve bekrachtiging, ombuigen van angstig en/of agressief gedrag)
- Pas de principes van het ADI (Activerende Directe Instructie) model toe
- Zie de noodzaak om de taakoriëntatie te versterken. (een taak altijd aanbieden op dezelfde wijze)
- Pas het ADI model toe
- Geef lesovergangen duidelijk en tijdig aan, zodat leerlingen zich hierop voor kunnen bereiden
- Bereid leerlingen voor op vrije situaties en bespreek – indien nodig – wat leerlingen dan gaan doen. (visualiseren tijd door inzetten van een time timer en visualisering van de activiteit)
- Splits lesstof op in kleine, overzichtelijke deeltaken
- Zorg voor korte luistertijd en veel “doetijd”
- Besteed veel aandacht aan motivatie
- Bouw motorische activiteiten in en geeft aan wanneer motorische onrust niet is toegestaan
- Zorg voor goede afwisseling inspanning en ontspanning

Leerkrachtvaardigheden: communicatie tijdens de instructie / verwerking

- Maak contact.
- Geef leerlingen voldoende bedenktijd (soms wel 30 seconden wachten).
- Spreek de leerling bij de naam aan.
- Gebruik een stellende, directieve, maar neutrale wijze van communicatie. (gebruik woorden als “nu” en praat in de ik-vorm tijdens de instructie)
- Ondersteun de mondelinge instructie met behulp van ondersteunende communicatie gebaren (voornamelijk in SO)
- Zet Picto;s, stappenplannen, foto;s, film etc. dagelijks in om het leerproces te ondersteunen en de dagindeling te verhelderen
- Verduidelijk en visualiseer de leerstof en de opdracht tijdens de les meerdere malen. Herhaling is noodzakelijk!
- Visualiseer groepsregels en hang deze zichtbaar op in de klas

- Controleer meerdere malen of de leerling snapt wat er van hem verwacht wordt. (wat gaan we leren, wat moet je doen?)
- Geef niet vanuit de verte instructie (de leerkracht is nabij de leerling en zorgt voor persoonlijk (oog)contact tijdens het geven van instructie.)
- Leg het accent van de leerstof op het sensomotorisch leren. Leren door zelf te doen en te ervaren via de zintuigen. (de leerling is sterk gebonden aan het hier en nu)
- Bied materiaal/leerstof aan in verschillende modaliteiten; visueel, auditief, tactiel
- Bied leerstof/vaardigheden aan via thema's (SO) en praktijksituaties (VSO) die zo dicht mogelijk liggen bij de belevings- en ervaringswereld van de leerlingen.
- Maak gebruik van de computer en het digibord. Dit biedt veel structuur, is zelfcorrigerend en geeft snel feedback.

Leerkrachtvaardigheden: feedback geven. *Uitgangspunt is positieve bekrachtiging*

- Geef direct eenduidige en heldere feedback op gewenst en ongewenst gedrag
- Wees kort en duidelijk in je reacties
- Leg niet uit wat er mis is gegaan maar benoem welk gewenst gedrag ervoor in de plaats moet komen
- Bekrachtig onmiddellijk het gewenste gedrag, zodra je dit waarneemt.
- Maak gebruik van een beloningssysteem

Leerkrachtvaardigheden: Regels:

- Regels moeten eenduidig zijn.
- Regels moeten stellend en directief zijn, er is geen ruimte voor discussie ("Ik wil dat je...").
- Regels moeten consequent worden gehanteerd.
- Regels moeten positief gesteld zijn
- Regels zijn er om steun te bieden, niet om te straffen of te verbieden.
- Hou je zelf ook aan de regels.
- Hang de regels voor iedereen zichtbaar op.
- Beperk het aantal regels

Leerkrachtvaardigheden: Kennis:

- Kennis van leerlingen met een matige verstandelijke beperking
- Kennis van de invloed van psychiatrische beelden bij leerlingen met een matige verstandelijke beperking
- Kennis van verschillende syndromen en ziektebeelden

Leerkrachtvaardigheden: Klassenmanagement

- De leerling loopt bij een vraag niet van zijn plek: Hierover zijn afspraken op schoolniveau
- In de klas is een vast visueel dagrooster per leerling op het bord.
- Voor het vragen van hulp zijn er vaste afspraken met individuele leerlingen
- Voor alles is een vaste plek met labels of verwijzers.
- De leerkracht neemt een centrale plek in.
- Er zijn duidelijke looproutes.

6. Profiel 2: kernleerlijnen en vakaanbod in de VSO (12 - 20 jaar)

Aanbod VSO afdeling: Algemeen

1. De nadruk van het onderwijsaanbod in de VSO ligt op aanleren van vaardigheden op het gebied van de sociale competentie, het aanleren van een juiste taak- werkhouding en het vergroten van de (zelf)redzaamheid van de leerling. Het aanvankelijk leesproces is bij instroom van de VSO nog niet voltooid. Leerlingen die niet hebben leren lezen, krijgen begrijpend lezen van stappenplannen en picto schema's aangeboden tijdens de praktische vakken en bij het aanleren van sociaal gedrag. Taal – en rekenonderwijs wordt op niveau aangeboden. Leerlingen die kunnen lezen krijgen lezen aangeboden met behulp van de aanvankelijk leesmethode Veilig Stap Voor Stap (VSVS) Rekenen wordt aangeboden met behulp van de methode de Rekenboog. Spelvaardigheden worden aangeboden in de vorm van gezelschapsspelen, waarbij het accent ligt op het leren wachten op je beurt, leren omgaan met winst en verlies en uiteraard het plezier hebben in het samenspel met andere leerlingen.
1. Wat betreft *de vergroten van de sociale competentie* focust het onderwijs in de VSO zich op het vergroten van het zelfvertrouwen, de zelfredzaamheid en de weerbaarheid van de leerling. De leerling krijgt inzicht in eigen gedrag en vaardigheden en de te behalen doelen door het gebruik van persoonlijke stappenplannen. Hierbij worden een doel gevisualiseerd door middel van een foto's / picto's. Zowel het ongewenste als het gewenste gedrag /vaardigheid kan worden gevisualiseerd. Het betreft hier gedrag of het gebrek aan vaardigheden dat als belemmerend wordt beschouwd voor de verdere doorgroei naar zelfstandigheid en redzaamheid. Tijdens een aantal praktijklessen wordt de leerlingen vooraf meegedeeld dat we ook gaan letten hun eigen leerdoel van het stappenplan. Na de les wordt het resultaat met de leerling besproken. Leerlingen die dit kunnen, wordt gevraagd wat ze er zelf van vonden. Hebben ze het doel behaald of niet? De spanne van zelfstandig werken wordt in hele kleine stapjes uitgebouwd, door te werken met een time timer. De leerling leert om hulp te vragen, aan te geven wanneer hij een probleem heeft, Maar ook om aan te geven dat hij bang, boos of verdrietig is en hoe hij hiermee om moet gaan. (met behulp van de Doos vol Gevoelens) We maken hierbij ook gebruik van de stappenplannen van de website Sociaal op Stap. Op deze website worden 300 stappenplannen aangeboden, die inzetbaar zijn in sociale situaties. Met behulp van het digibord kunnen deze stappenplannen via bijv een rollenspel worden besproken. De sova methode STIP biedt lessen en oefenmateriaal voor het aanleren van vaardigheden.
2. Onder andere door middel van het vak productie worden de leerlingen voorbereid op het *arbeidsmatig werken en het verbeteren van de taak- werkhouding* in de toekomstige setting van de activerende dagbesteding. We hanteren voor leerlingen met profiel 2 twee verschillende invalshoeken om het vak productie vorm te geven. Vanuit een *creatief* aanbod wordt de leerling geleerd om te werken met stappenplannen en hierdoor wordt een zelfstandiger werkhouding aangeleerd. Een wezenlijk punt van verschil met de SO afdeling is dat de gemaakte producten niet zelf mogen worden gehouden, maar dat deze worden verkocht. Tijdens dit vak wordt ook steeds aandacht besteed aan uitbreiden van de tijdsspanne, waarin leerlingen zo zelfstandig mogelijke moeten werken. Nabijheid van een volwassene blijft echter noodzakelijk voor deze leerlingen. De tweede invalshoek betreft een meer *arbeidsmatig* aanbod van het vak door werkzaamheden aan te bieden die de school uitvoert voor bedrijven. Een voorbeeld hiervan is het flesje dopje systeem waarbij leerlingen dopjes op glazen flesjes draaien. Om de leerlingen hiervoor te motiveren wordt gewerkt met een credit systeem: voor elke volle tray flesjes verdient de leerling credits, die kunnen worden ingewisseld voor een door de bakgroep gemaakte appeltaart. In schooljaar 2017 2018 gaat de school de arbeidstrainings kisten van Zedemo aanschaffen. Hiermee kan het aanbod op het gebied van oefen arbeidstraining in de school worden uitgebreid.
3. Het *rekenonderwijs* en het onderwijs in schriftelijke taal is voor leerlingen met profiel 2 gericht op het verwerven van praktisch toepasbare reken- en taal vaardigheden met behulp van de methode de Rekenboog. Klokkijken, lezen van recepten en stappenplannen, geldrekenen en meten wegen worden geoefend tijdens het aanbod van de praktijkvakken en in aparte lessen. Zo krijgen leerlingen bijv. instructie over wegen en meten tijdens een les appeltaart bakken. Leerlingen die een hoger leerlijn niveau behaald hebben, krijgen in de TP groepen les in een niveau groep met behulp van methodes. (zie onderstaand schema)
4. Wonen: De VSO profiel 2 groepen besteden nadrukkelijk aandacht aan het aanleren van woonvaardigheden die nodig zijn om later zo zelfstandig mogelijk mee te kunnen participeren

in de toekomstige woonvorm. Denk daarbij aan was opvouwen, boodschappen doen, een boodschappenbriefje maken, zoeken van producten in de winkel etc. Alle activiteiten uiteraard aan de hand van visuele stappenplannen of door middel van voordoen / nadoen. *Vorbereiding op latere werksituatie:* De praktijkvakken worden aangeboden om uit te zoeken waar de interesses van de leerling liggen. Dit kan zijn op het vlak van diervverzorging, groenonderhoud en techniek, creatieve vaardigheden of kunst en toneel etc. Op 17- of 18-jarige leeftijd volgt dan de eerste individuele stage aan de hand van de ervaringen die zijn opgedaan tijdens het praktijkvakkenaanbod..

Onderwijs aanbod gerelateerd aan de kern leerlijnen en de belangrijkste methodes in schematisch overzicht

Uitstroom op 18 jaar: Leerlijn: eindniveau 6	onderdeel	Belangrijkste methodes
Schriftelijke en mondelinge taal	AVI start beheersingsniveau Leest vlot MKM wisselrijtjes waarbij het laatste cluster gelijk is Voegt losse klanken van twee- en drie-letterwoorden samen tot een woord (op, ga, bal, som) Analyseert (hakt) woorden met medeklinkercombinaties (bank, spons) Leest een eenvoudige opsomming en begrijpt wat er nodig is (materiaallijst, boodschappenlijst, inpaklijst) Koppelt zelf gelezen zinnen aan een concrete situatie Schrijft zonder voorbeeld zijn eigen naam Schrijft klankzuivere MKM woorden met korte en lange klinkers 'Hakt' MKMM-woorden in fonemen Schrijft zijn eigen naam op een (ansicht)kaart Cito M3: D score	Veilig Stap voor Stap. Tevens worden praktische globaalwoorden inge oefend. Met deze globaalwoorden zijn leerlingen in staat om boodschappenlijstjes te maken. Er wordt veel aandacht besteed aan een aanbod via digitale media.
Rekenen en wiskunde	Kan onder de 10 aangeven wat meer is mbv een getalstructuur (bijv. vingers of eierdozen) Kan tellen tot 20, ook vanaf wisselend vertrekpunt Schrijft, legt en weet positie van getallen tot 20 Kan met materiaal sommetjes tot 10 maken Leest hele uren af en koppelt dagelijkse activiteiten aan de hele uren Benoemt de dag van vandaag, gisteren en die van morgen Stelt bedragen tot 10 euro samen met munten van 1 en 2 euro Hanteert binnen een context actief begrippen als: (te) duur-duurder, goedkoop-goedkoper CITO M3: D score	Rekenboog, Rekenzeker, losse opgaven over geldrekenen, klokkijken, meten en wegen Er wordt veelvuldig gebruik gemaakt van digitaal lesmateriaal (Zuludesk)
Sociale competentie en sociaal emotionele vaardigheden	Verwerven van arbeidscompetenties: bijv aangeven dat je hulp nodig hebt, op tijd komen, 15 minuten zelfstandig werken, basisgevoelens aangeven etc.	Stip, losse lessen, doos vol gevoelens, Seksuele vorming: Ook jij
Leren leren	Kan 15 minuten geconcentreerd werken aan een eenvoudige bekende taak met	Afspraken op schoolniveau. Gebruik van de leerlingenmap

	nabijheid van een begeleider. Kan met behulp van een stappenplannen een meervoudige taak uitvoeren, Kan materialen voor een taak verzamelen aan de hand van een stappenplan	Werkvormen zoals samenwerkend leren, "flesje, dopje, Zedemo
Motorische ontwikkeling	Heeft basisuithoudingsvermogen. Kent een aantal spelvormen, Kan gereedschappen van uitstroomrichting benoemen	Oefenen tijdens de vakmomenten
Wonen	Kan eenvoudige huishoudelijke taken uitvoeren, Kan eenvoudige gerechten met behulp van recept bereiden. Alles in nabijheid en met ondersteuning van begeleiding	Burgerschapskunde
Praktijkvakken	Volgt na keuze van richting van de activerende dagbesteding de stages in de activerende dagbesteding. Stroomt uit in de activerende dagbestedingsplek(ken) van keuze	Methodes van de praktijkvakken (stappenplannen voor schoonmaak, boodschappen doen, sova, etc)

Zie voor een meer gedetailleerde beschrijving van de diverse vakken in het VSO

- a. de website van de school: www.wavanlieflandschool.nl (groepsplannen, leerlijnen en vakaanbod).
- b. De schoolgids geeft uitgebreide informatie hierover. Elke ouder ontvangt jaarlijks de schoolgids.

7. Profiel 2: Ontwikkelingsperspectief en uitstroom

De WA van Lieflandschool hanteert leerlijnen om de ontwikkeling van haar leerlingen te volgen en inzichtelijk te maken. Leerlijnen zijn onderverdeeld in 12 leerstof niveaus, waarin de moeilijkheidsgraad van de leerstof langzamerhand oploopt van basaal (niveau 1) naar een complexer (niveau 12) De leerlingen met Profiel 2 ontwikkelen zich volgens onderstaand schema. De leerlingen ontwikkelen zich op het ene leergebied anders, dan op het andere. De van Lieflandschool streeft ernaar om het hoogst haalbare uit haar leerlingen te halen. Op deelgebieden zullen de leerlingen met het Profiel 2 zich verder ontwikkelen dan het blauwe schema en op deelgebieden minder ver. Streefniveau is niveau 6 van de CED leerlijnen op de belangrijkste kernleerlijnen. (zie voor opgave van deze leerlijnen bij 7 (leerstofaanbod en leerlijnen)

Het ontwikkelingsperspectief met het daaraan gekoppelde uitstroomniveau wordt mede bepaald door het behaalde niveau op de leerlijnen. Als leerlingen nog heel jong zijn, kan dit nog niet precies bepaald worden. Naarmate de school doorlopen wordt, kan het perspectief scherper worden omschreven.

Leerlingen met overwegend Profiel 2 (blauw) stromen op 18 - 20 jarige leeftijd uit naar een werkplek in de activerende dagbesteding. Leerlingen die lager uitkomen op de leerlijnen sociale competentie en leren leren, kunnen ook uitstromen naar activerende dagbesteding met harmonieuze activiteiten.

In de schoolgids kunt u lezen waar de schoolverlaters uiteindelijk uitstromen in het hoofdstuk leeropbrengsten.

Profiel 2		
Leeftijd	CITO zml	Leerlijnniveau
12 jaar		75 % 5
13 jaar	E2: A,B,C score	100 % 5
14 jaar		20 % 6
15 jaar		40 % 6
16 jaar		60 % 6
17 jaar		80 % 6
18 jaar	M3: D score	100 %6
Uitstroom naar:		

8. Profiel 2: Leerlingvolgsysteem en toetsing

De ontwikkeling van de leerling wordt bijgehouden in Parnassys. Dit is het digitale leerlingvolgsysteem van de school. In dit leerlingvolgsysteem zijn alle leerlijnen, met de daarbij behorende doelen opgenomen. Na een lessencyclus waarbij de leerstof gericht op het behalen van een specifiek doel wordt aangeboden, noteert de leerkracht het leerresultaat in het leerlingvolgsysteem.

Het beoordelen of doelen behaald zijn vindt plaats op 3 verschillende manieren:

1. Door het afnemen van *Cito toetsen* (bij een bepaald leerlijn niveau wordt een bepaalde Cito toets afgenomen.) Een Cito toets is een onafhankelijke, genormeerde toets. Hiermee kun je de resultaten van de leerling vergelijken met een gemiddelde basisschoolleerling. Dit geeft ouders en leerkrachten een aanduiding van het functioneringsniveau van de leerling in vergelijking met basisschoolleerlingen. Niveau 6 van de CED leerlijnen komt gemiddeld overeen met het ontwikkelingsniveau van een basisschoolleerling halverwege klas 3 van de basisschool. Hierbij horen de CITO toetsen M3 (Midden leerjaar 3)
2. Door het afnemen van *methode gebonden toetsen*. (bijv. Bij de methode Veilig Stap voor Stap worden na elke kern de vorderingen getoetst mbv een aantal toetsen)
3. Door het *observeren* van leerlingen in de klas. Bijv. doel:15 minuten zelfstandig aan een taak werken. Dit kan de leerkracht observeren in de dagelijkse klassensituatie

Twee keer per jaar wordt het onderwijs- leerproces geëvalueerd.

De evaluatie geeft in ieder geval de volgende informatie

- a. Welk niveau van de leerlijn de leerling voldoende beheerst.
- b. Welk niveau van de Cito toets voldoende wordt beheerst.
- c. De resultaten van de methode gebonden toetsen
- d. Welk niveau van de digitale geletterdheid er behaald is.
- e. Welk niveau van de overstijgende leerlijnen behaald is
- f. Resultaten stages en arbeidstrainingen
- g. Resultaten op de leerlijn wonen.

Tijdens de evaluatie- en handelingsplan besprekingen wordt deze evaluatie gebruikt om het leerniveau en het leerresultaat inzichtelijk te maken voor ouders.